

БЛАГОСЛОВ ЗА СРЕЌА И МНО

"Струмичкиот карневал се одржува традиционално, секоја година, во рамките на Тримерските денови, односно на почетокот на големиот Велигденски пост. Името карневал потекнува од римскиот збор *sagle* - месо и *vali* - збогум, односно збогум месо. Тоа асоцира на почетокот на постот а во овој случај станува збор за Велигденскиот пост", објаснува Сувариев, виш кустос.

Целта на маскирањето била да им се посака и да им се обезбеди среќа, радост, успех во бракот и многудетност на идните брачни другари, бидејќи карневалот се поклопува со Тримерите, односно со празникот на армасаните.

Пишуваат:
Ванчо ХАЌИ-СТОЈАНОВ
Томе ПОСТОЛОВ

Во минатиот број читателите на "Македонско сонце" ги запознавме со содржината на струмичкиот карневал. Важен дел од него се суштинските карактеристики на тримерските свечености, за што разговаравме со Илија Сувариев, виш кустос-етнолог во Заводот за зашти-

та на спомениците на културата и музеи - Струмица.

"Кога се зборува за маскирањето и за обичаите под маски, не може а да не се спомне карневалот во Струмица како една од позначајните манифестации во Македонија која се одржува повеќе години. Преку овој карневал опстојуваат обичаите и се продолжува традицијата. Можеби струмичкиот карневал постигнал најзначителна трансформација од сите традици-

ИЛИЈА СУВАРИЕВ, ВИШ КУСТОС - ЕТНОЛОГ

онални игри под маски, како по времето на одржувањето, така и по својата цел и функција", вели Илија Сувариев.

"Струмичкиот карневал - објаснува Сувариев - се одржува традиционално, секоја година, во рамките на Тримерските денови, односно на почетокот на големиот Велигденски пост. Името карневал потекнува од римскиот збор *sagle* - месо и *vali* - збогум, односно збогум месо. Тоа асоцира на почетокот на постот, а во овој случај станува збор за Велигденскиот пост. Почетокот на постот, односно првите три дена се наречени Тримерски денови и секогаш почнуваат од недела, вечерта на Прочка и траат до среда. Во текот на овие денови, односно во вторникот вечерта се одржува традиционалната карневалска вечер, кога маскирани групи шетаат низ градот и одат во куќите каде што има вереници, армасани девојки и во нивните домови остануваат до раните утрински часови".

ВРЕМЕНСКА ПОВРЗАНОСТ

Што се однесува до поврзаноста на карневалот со Тримерските денови треба да се направи дистинкција, всушност треба да се напомене дека нивната поврзаност е само временска т.е. тие временски се совпаѓаат, но не и суштински бидејќи по својата суштина Тримерите се христијански обичај, додека карневалот претставува остаток од култ од паганско време.

Карневалот во Струмица има долга традиција и него го спомнува патеписецот Евлија Челебија уште во 1670 година. Минувајќи низ Струмица тој запишал: "Дојдов до еден град расположен во полите на еден висок баир, и видов како таа ноќ маскирани луѓе претрчуваа од куќа во куќа, низ смеа, песок и песна", што јасно укажува на можноста дека се работи за Тримерските карневалски свечености во Струмица. Значаен показател и веро-

ГУДЕТНОСТ НА АРМАСАНИТЕ

достоен податок и симбол за древноста на овој карневал е фактот дека многу белези на маските, носиите и предметите кои останале во употреба (облеки од кожа, рогови од разни животни, бик, прч, овен), како и алузијата на многуте инвалиди кои се движат со патерици (се појавуваат на карневалот а имаат значење на истерување на лошите духови, желбата за здравје, плодност итн.), се карактеристични само за неговата изворна паганска форма, која подоцна доживува одредена трансформација во

односно верените, потоа Ром и Ромкиња со бебе, со значење дека тие се познати по тоа што имаат многу деца, па така и новите парови да имаат бројно потомство, потоа тука е попот кој ги благословува младите за среќа, благосостојба и слога во бракот, а неизбежно е и присуството на ѓаволот, најчесто со рогови, со опашка од вол или од некое друго животно, со вила во рацете, него сите го браќаат, а симболика е брќањето на лошите сили и влијанија кои би можеле да се појават и да им наштетат на младен-

традиционална форма, всушност маска која сè уште ја паметат и најстарите струмичани. Целта на маскирањето им била да им се посака и да им се обезбеди среќа, радост, успех во бракот и многудетност на идните брачни другари, бидејќи карневалот се поклопува со Тримерите, односно со празникот на армасаните.

"Најчести мотиви се невеста со младоженец, кои ги симболизираат младенците,

Многучест мотив се мажи преоблечени во жени и обратно, со што најчесто се сака да се покаже кои физички особини сака да ги поседува мажот или обратно жената. Друга карактеристика на традиционалната форма на карневалот се бројните еротски елементи, песните исполнети со еротски мотиви, содржини и зборови при што се користат одредени предмети, а целта на сè ова е

дидактичка, всушност се сака невестата да се упати и да се подготви за брачниот живот. Задолжително се користат и музички инструменти: гитара, армоника, дајре, и со нив се создава општа веселба и расположение во домот на армасаните девојки", објаснува Сувариев за минатото на струмичкиот карневал.

ОБИЧАЈ И ЗА ИДНИНА

"Во денешно време карневалот ја добива и својата трета посовремена, модерна димензија, со одредени влијанија од слични карневали кои се одржуваат во светот, а преку организираниот и наградниот карактер се здобива со посовремена конотација, но сепак како обичај останува традиционалноста и одењето по куќите на верените девојки. Преку шаренилото од бои, фигури и маски со различни мотиви и теми се настојува да се прикаже вечната борба меѓу доброто и злото, реализмот и сарказмот, иронијата, сатирата и трагедијата, полтронството и кариеризмот, власта и безвластието, а сè тоа проследено со голема живост и динамика карактеристични за струми-

чани. Во церемонијата учествуваат сите структури на возраст: социјална, старосна и полова. Маските ги избираат учесниците, односно секој избира своја тема за маскирање, додека кај групните маски тоа е заедничка идеја. Имено, учесниците сами ги изработуваат маските, ретко се случува тие да се фабрички производи - вели вишиот кустос Илија Сувариев.

Имено, подготвувањето односно изработувањето на маските почнува два-три месеци пред одржувањето на карневалот. Од видовите маски најмногу се застапени антропоморфните а се среќаваат и зооморфни и зооантропоморфни".

"Во текот на овие денови - потенцира Сувариев - целиот град живее за и со карневалот. Тоа е голем настан во кој се вклучени повеќе стотици маскирани луѓе кои се движат по улиците на Струмица, а во градот доаѓаат и неколку илјади посетители од другите градови од земјава како и од странство. Така, секоја година сè повеќе се зголемува бројот на учесниците во карневалот и луѓето кои сакаат да ја видат оваа прекрасна традиција".